

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-573703-III/07/DU

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 26/11/2007r.

Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister

Przepis art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) ustala ogólne wymagania kwalifikacyjne, niezbędne do zajmowania stanowiska nauczyciela. Przede wszystkim od nauczycieli wymagane jest ukończenie studiów na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć. Dopuszcza się jednak uznanie ukończenia kierunku (specjalności) za zbliżony z nauczaniem przedmiotem, jeśli łączy się z tym posiadanie dostatecznej wiedzy merytorycznej do nauczania danego przedmiotu lub prowadzenia określonych zajęć.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 155, poz. 1288), w § 1 pkt 4, powierzało kuratorowi oświaty kompetencje do ustalania, czy kierunek studiów ukończonych przez nauczyciela jest zbliżony z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć. Badając zgodność tego przepisu ze standardami konstytucyjnymi Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 maja 2004 r. (sygn. akt U 1/04, OTK ZU Nr 5/A/2004, poz. 43) orzekł: „§ 1 pkt 4 rozporządzenia w zakresie, w jakim powierza kuratorowi oświaty ustalenie, czy dany kierunek (specjalność) studiów jest zbliżony do nauczanego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć, jest niezgodny z art. 9 ust. 2 Karty Nauczyciela oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP”. Z dniem 31 maja 2004 r. w wyniku tego wyroku przepis § 1 pkt 4 powołanego rozporządzenia utracił moc, tym samym kurator oświaty utracił kompetencje w zakresie ustalania czy ukończony przez nauczyciela kierunek studiów jest zbliżony z nauczaniem przedmiotem.

Niestety dotychczas nie zostały podjęte żadne działania legislacyjne w celu jednoznacznego uregulowania tego problemu. W praktyce oceny, czy kierunek studiów ukończonych przez nauczyciela jest zbliżony z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć, dokonuje dyrektor szkoły lub placówki przy nawiązaniu z nauczycielem stosunku pracy lub powierzaniu konkretnych obowiązków.

Szczególne problemy, co znajduje odzwierciedlenie w korespondencji skierowanej do Rzecznika, łączą się z zastosowaniem takiej oceny w stosunku do nauczyciela - dyrektora szkoły (placówki). Brak odpowiednich regulacji w przedmiotowej sprawie powoduje rozbieżności w poglądach i praktycznych działaniach organów nadzoru pedagogicznego i organów prowadzących szkoły. Do Rzecznika wystąpił przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, do którego, w ramach prowadzonej korespondencji na powyższy temat, wpłynęły pisma z absolutnie odmiennymi opiniami dotyczącymi tego problemu. W zależności od poglądów osoby reprezentującej organ nadzoru pedagogicznego lub prowadzącego szkołę, wskazywano, że podmiotem właściwym w tej sprawie jest bądź kurator oświaty bądź organ prowadzący szkołę tj. wójt, burmistrz, prezydent miasta itp.

W prasie (wycinek dołączony przez korespondenta nie umożliwia identyfikacji tytułu) pojawiła się opinia przedstawiciela resortu edukacji narodowej sugerująca, że oceny, czy kierunek studiów ukończonych dyrektora szkoły jest zbliżony z nauczaniem przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć dokonuje organ, który go zatrudnia, a więc organ prowadzący szkołę. Opinia ta, w ocenie Rzecznika, nie znajduje jednoznacznego oparcia w obowiązujących przepisach prawnych. Art. 34a i 34b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) określa zadania nadzorcze organu prowadzącego szkołę, przepis nie wymienia jednak uprawnień tego organu do wydawania aktów indywidualnych przesadzających o tym, że kierunek studiów ukończonych przez danego dyrektora jest zbliżony z nauczaniem przez niego przedmiotem lub rodzajem prowadzonych zajęć.

Aby wyeliminować różnorodne opinie w tożsamyh przedmiotowo sprawach i zapewnić poprawność decyzyjną w ustalaniu uprawnień podmiotowych, niezbędne są jednoznaczne regulacje prawne.

Mając to na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Panią Minister o rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych w celu uregulowania przedstawionego wyżej problemu poprzez wskazanie w przepisach prawa podmiotów uprawnionych do ustalania nauczycielom i dyrektorom szkół prawa do nauczania przedmiotów zbliżonych do kierunku ukończonych studiów.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich